

Noot	Pagina
1 - 7	1
8 - 39	2
40 - 64	3
65 - 86	4
87 - 125	5
126 - 161	6
162 - 182	7
183 - 218	8
219 - 254	9
255 - 289	10
290 - 321	11
322 - 353	12
354 - 388	13
389 - 421	14
422 - 444	15
445 - 480	16
481 - 507	17
508 - 540	18
541 - 564	19
565 - 600	20
601 - 637	21
638 - 672	22
673 - 705	23
706 - 739	24
740 - 775	25
776 - 801	26

Eindnoten

1. De term ‘managementverhaal’ suggereert dat er één coherent verhaal is als het gaat over publicaties (artikelen, boeken, verhalen, websites, etc.) die gaan over het managen van organisaties. Uiteraard is dit een te eenzijdige voorstelling van zaken. Ook binnen de conventionele managementliteratuur zijn tal van verschillende stromingen en visies aanwezig. Het gaat hier echter te ver om al die stromingen en visies te bespreken. Dit heeft tot gevolg dat ik met de term ‘managementverhaal’ een aantal tendensen benoem die ik zelf zie als gemeenschappelijke rode draden en uitgangspunten in veel managementpublicaties. Uiteraard betreft dit mijn eigen selectie en betekenisgeving.
2. Ook de term ‘conventionele managementverhaal’ suggereert dat er kennelijk een duidelijke en eenduidige tweedeling te maken is tussen ‘conventionele’ en ‘niet-conventionele’ managementpublicaties en -verhalen. Uiteraard is ook dit een te zwart-wit-achtige voorstelling van zaken. Als ik het heel precies formuler dan meen ik zelf een aantal uitgangspunten te kunnen benoemen die volgens mij in veel toonzettende managementpublicaties herkenbaar zijn. Die publicaties waar die uitgangspunten naar mijn idee herkenbaar zijn, geef ik in dit boek het *label* het ‘conventionele managementverhaal’ mee. Tegelijkertijd zijn er ook tal van publicaties over management en organisatie te vinden die zich tegen deze uitgangspunten (of onderdelen daarvan) afzetten of juist uitgaan van heel andere uitgangspunten. Juist deze publicaties zou ik willen samennemen middels de term ‘niet-conventioneel managementverhaal’. Verwant hieraan is het onderscheid *mainstream* en niet-*mainstream*. Ook dit onderscheid lijkt te suggereren dat de talloos vele publicaties over management en organisaties klip en klaar in te delen zijn in *mainstream* en niet-*mainstream*. Maar ook hier geldt dat dit in feite globale *labels* zijn die aan de publicaties worden gegeven. Waarbij er zeker ook sprake is van een persoonlijke component. Wat de een als *mainstream* zou labelen, zou een ander juist als niet-*mainstream* kunnen benoemen. Al met al is het idee dus dat ik niet denk dat er zoiets is als ‘het conventionele managementverhaal’ dat voor iedereen een perfect duidelijke en eenduidige verzameling teksten is. Eerder gaat het over mijn betekenisgeving en *labeling* van die teksten. Tegelijkertijd sta ik in deze indeling niet totaal alleen; er zijn ook al veel andere auteurs die de literatuur op een (in meer of mindere mate) vergelijkbare wijze indelen en *labelen*.
3. Greenleaf en Spears, 2002.
4. Parker, 2004.
5. Zie Addleson, 2011; Collins, 1998; Van Dinten, 2002, Kuiken, 2010; Peters en Pouw, 2005; Taptiklis, 2008, Reed, 1992, p. 4.
6. Hales, 2002.
7. Carter et.al., 2011; Osborne en Gaebler, 1992

8. Brown, Kornberger, Clegg en Carter, 2010.
9. Taptiklis, 2008, p. 5.
10. Smith, 2002, Sorge en Witteloostuijn, 2004.
11. Zie ook Berger en Luckmann, 1995, p. 10: *'Such speculations are powerfully suggestive and may appear convincing, that does not mean, however, that they will actually stand up to empirical investigation'*.
12. Brown en Kornberger, 2010, Carter et.al, 2011, Diefenbach en Sillince, 2011, DiMaggio, 2001 (en de auteurs die in dit boek zijn opgenomen), Hales, 2002, Sennett, 2007, Tsoukas, 2009, Zuurmond, 2011. Uiteraard betreft dit opnieuw een analyse die mijzelf plausibel voorkomt. De onderzoeken en publicaties die ik hierbij gebruik, zijn bedoeld als verdere adstructue en onderbouwing van dit persoonlijke perspectief.
13. Tushman en O'Reilly, 1996.
14. <http://www.society30.com/book>.
15. Zie bijvoorbeeld dus Carter et.al., 2011.
16. William Knight, CEO van 3M, z.j.
17. Diefenbach en Sillince, 2011; Hales, 2002; Brown en Kornberger, 2010.
18. Hales, 2002.
19. Semler, 2012.
20. <http://www.buurtzorgnederland.com>.
21. 2007.
22. Peters en Pouw, 2005.
23. Dawson, 2003, p. 20-21.
24. Bregman, 2012.
25. Zie Van Dinten, 2002.
26. Tsoukas, 2009.
27. Hales, 2002.
28. Taptiklis, 2008, p. 33.
29. Zie Carter et.al. 2011.
30. Zie bijvoorbeeld Doolin, 2003, waarbij medisch specialisten plotseling *clinical leaders* werden.
31. 2002.
32. Vrij naar Reed, 1992, p. 44.
33. Naar Zuurmond, 2011.
34. Naar Tsoukas, 2009.
35. Zuurmond, 2011.
36. J. Foxen, persoonlijke mededeling 2012.
37. W. Bolwerk, persoonlijke mededeling 2012.
38. Tsoukas, 2009.
39. Zie ook Addleson, 2011.

40. Foucault, 2002.
41. Berni et.al., 2011.
42. Diefenbach en Sillince, 2011.
43. 2009.
44. Zie ook Beck, 1997.
45. Parker, 2004.
46. Zie ook Deetz, 1996, p. 194.
47. Max weber is een Duitse econoom en socioloog, die de principes van de bureaucratie beschreven heeft. Frederick Taylor is de grondlegger van het *scientific management*, die tal van ideeën ontwikkeld heeft over het rationaliseren, standaardiseren en stroomlijnen van productieprocessen. Zeg maar de stamvader van het efficiencydenken.
48. Met deze observatie sta ik zeker niet alleen. Ook diverse andere auteurs (zoals bijvoorbeeld Hambrick, 1994, Mowday, 1997, Rousseau, 2006, Walsh *et.al.*, 2007 en Bansal *et.al.*, 2012) pleiten hartstochtelijk voor een betere relatie tussen ‘theorie’ en ‘praktijk’.
49. Wat dus weinig het geval is; zie Astley en Zammuto, 1992, p. 455.
50. Zie ook Burke, 2002, p. 124.
51. Zie ook Astley en Zammuto, 1992.
52. Uiteraard betreft dit een vrij globaal onderscheid.
53. Zie bijvoorbeeld Bryan en Joyce, 2005.
54. Homan, 2012.
55. Burke, 2002, p. 121.
56. Management Boekmagazine, 2012.
57. Law, 1994, p. 46.
58. Taptiklis, 2008, p. 6; De Caluwé, persoonlijke mededeling 2011. Mogelijk ten overvloede wil ik hier nogmaals aangeven dat dit mijn eigen interpretatie is van de ontwikkelingen en het onderzoek over wat er in huidige organisaties gaande is. Uiteraard zijn er ook heel andere interpretaties mogelijk. Daarbij doet de term ‘organisatieland’ vermoeden dat er sprake is van een eenduidige en coherentie situatie die op zou gaan voor al de organisaties. Uiteraard bedoel ik dit als een label om mijn eigen observaties als het ware een ‘adres’ te geven.
59. Homan, 2011, Groot, 2008 en 2012 en Stacey 2000, 2001 en 2007.
60. 1993, p. 275.
61. Rogers, 2007.
62. Mumby, 1987.
63. Latour, 2007, p. 165, pp.200-202.
64. Sommige lezers blijken dit hoofdstuk op te vatten als een pleidooi om managers en management dan maar helemaal af te schaffen. Waarbij men het idee heeft dat ik (Thijs Homan) vind dat managers fout zijn en verkeerde dingen doen. Juist het tegendeel is wat mij betreft waar! Het gaat mij er juist helemaal niet om om managers en management af te schaffen, respectievelijk te veroordelen. Juist is het mijn bedoeling van dit hoofdstuk om de reflectie te

triggeren over managers en management en van managers zelf. Ik denk namelijk dat er een aantal uitgangspunten over managers, management en organisaties te benoemen is, die als heel ‘normaal’, ‘gewoon’ en ‘zo gaat het inderdaad’ ervaren worden. In dit hoofdstuk probeer ik die uitgangspunten (zoals ik die dus zelf meen waar te nemen) te expliciteren. Met daarbij steeds enkele kritische reacties en commentaren die die uitgangspunten in een ander daglicht plaatsen. Dit alles met het doel om reflectie te triggeren over vragen als ‘hoe denk ik eigenlijk over management en managers?’, ‘welke aannames zijn voor mij normaal geworden?’, ‘hoe denk ik eigenlijk zelf over mijn eigen werk en mijn rol in mijn organisatie? En spoort dat wel met mijn concrete dagelijkse ervaring?’ Het doel is dus niet om een betoog op te bouwen waaruit de conclusie is dat managers en management moet worden afgeschafte. Maar juist om datgene dat we volgens mij daarover ‘normaal’ zijn gaan vinden eens te ‘her-denken’. De hier en daar wat cynische toonzetting is daarbij vooral als prikkelend en zeker niet als veroordelend bedoeld.

65. ‘Managerialisme’, Taptiklis, 2008; *the world of management*, Earls, 2009. Zoals ik al in noot 1 en 2 heb weergegeven, beschouw ik ‘het managementverhaal’ niet als een coherente werkelijkheid die objectief aanwijsbaar en echt is. Het betreft een label dat ikzelf als verzamelterm geef aan een aantal gemeenschappelijke uitgangspunten die ik in veel managementpublicaties meen te kunnen onderkennen.
66. Taptiklis, 2008.
67. Mumby, 1987.
68. Sturdy en Grey, 2003.
69. Shotter, 2006.
70. Sorge en Witteloostuijn, 2004.
71. Een van de kernleerstukken van de klassieke systeemtheorie, zie Dooley, 1997, p. 71.
72. Sturdy en Grey, 2003.
73. De Witte en Jonker, 2012.
74. Dawson, 2003, p. 52.
75. Sennett, 2007.
76. Dawson, 2003.
77. Doolin, 2003.
78. Alvesson en Sveningsson, 2008.
79. Dawson, 2003.
80. Doolin, 2003.
81. Mumby, 1987 en Reed, 1992, p. 14.
82. Taptiklis, 2008.
83. Scott, 1998, p. 113.
84. MacMillan, 2004, Weick, 2000 en Weick en Quinn, 1999.
85. Peters en Hofman, 2002 en Weick, 2000.
86. Taptiklis, 2008.

87. Earls, 2009, p. 207.
88. Reed, 1992, p. 2 en Considine, 1988, p.8.
89. Taptiklis, 2008.
90. Homan, 2012.
91. Mumby, 1987.
92. Peters en Hofman, 2002.
93. Latour, 2007.
94. Latour, 2007, p. 21.
95. Porac en Baden-Fuller, 1989.
96. Abrahamson, 1996 en Abrahamson en Fairchild, 1999.
97. Porac en Baden-Fuller 1989, p. 413.
98. Doolin, 2003, p. 751-752.
99. Dawson, 2003, p. 39.
100. Koppen, 2007.
101. Chia en Holt, 2009.
102. Chia en Holt, 2009.
103. Vrij naar Chia en Holt, 2009, p. 34.
104. Smith, 2004. In hoofdstuk 9 kom ik op deze voorbeelden terug.
105. Chia en Holt, 2009. Zie ook hoofdstuk 11.
106. Chia en Holt, 2009, p. 568.
107. Deetz, 1996.
108. Chia en Holt, 2009.
109. Shotter, 2006.
110. Zie bijvoorbeeld Weick en Roberts, 1993.
111. Bourdieu, in Grenfell, 2008.
112. Heidegger in Winnograd en Flores, 1986.
113. Zie ook Tsoukas, 2009, hoofdstuk 3: *subsidiary knowledge*.
114. Shotter, 2006, p. 593.
115. Vrij naar Chia en Holt, 2009, p. 142.
116. Mumby, 1987.
117. Covey, 2010.
118. Senge, 1992.
119. Taptiklis, 2008 en Bryan en Joyce, 2005.
120. Reed, 1992, p. 46.
121. Guimerà et.al., 2003 en Law, 1994.
122. Stacey, 2007, p. 292-294.
123. Stacey, 2007 en Uzzi, Amaral en Reed-Tsochas, 2007, p. 77.
124. Zie ook Gergen, 1991, p. 38.
125. Gergen, 1991, p. 46.

126. Ten Have, 2012. Een van de geïnterviewden in dit artikel draagt overigens de toepasselijke naam *De Lat*.
127. Dooley, 1997.
128. Reynolds, 1987.
129. Zie Dooley, 1997, p. 70.
130. Gergen, 1991, p. 41: *de zoektocht naar de essentie van het ik, de zelf worden die je helemaal bent*.
131. Rorty, 1990.
132. 2001a en 2001b.
133. Harton en Bougeois, 2004, Latané en Bourgeois, 2001 en Latané, 1996.
134. Afgeleid van Latour, 2007.
135. Griffin, 2002.
136. Gergen, 1991, p. 43.
137. Dooley, 1997, p. 70.
138. 'Change levers', in Balogun en Hope-Hailey, 2008.
139. Czarniawska, 1996.
140. In de petrishaaltjes dus, Homan, 2011.
141. Latour, 2007.
142. Chia, 1996.
143. Tissen e.a., 2008.
144. Bennett, 2010.
145. Zie ook Reed, 1992, pp. 10-11.
146. Vrij naar Reed, 1992, p. 20.
147. Burke, 2004, p. 47.
148. Tissen e.a., 2008.
149. Homan, 2005.
150. Alvesson en Sveningsson, 2008.
151. Vrij naar Alvesson en Sveningsson, 2008. Zie ook Thomas et.al., 2011, p. 25 voor een beschrijving van een vergelijkbaar verandertraject.
152. H. Korringa, persoonlijke mededeling.
153. Alvesson en Sveningsson, 2008, p. 144.
154. Homan, 2011.
155. Burrell en Morgan, 1982 en Morgan, 2006.
156. Deetz, 1996, 195.
157. Golding, 1996.
158. Hosking en Morley, 1991 en Hosking en Shamir, 2012.
159. Stacey, 2001 en Stacey et.al. 2000 noemen dit het systeemdenken.
160. Tsoukas en Chia, 2002 en Chia, 1996.
161. De oplettende lezer zal constateren dat ik hier eigenlijk een vergelijkbaar iets aan het

doen ben. Ook ik plak immers concepten en redeneerwijzen op thematieken en tendensen die ikzelf impliciet in de door mij gemaakte selectie van de management- en organisatieliteratuur onderken. Waarbij ik doe alsof die concepten en redeneerwijze ‘echt’ zijn. Maar de facto betreft het natuurlijk concepten en redeneerwijzen die ikzelf belangrijk vind en die ik daarom ook graag met jou als lezer wil delen. Volgens mij kan dat ook niet anders. Zie in dit verband het begrip ‘tafelkleedjes-strijd’ in het volgende hoofdstuk. Maar wel is het dan van belang om hierover expliciet te zijn. Bij deze! Zie verder noot 1 en 2.

162. Stacey, 2007.

163. Mario Kieft, persoonlijke mededeling.

164. Scott, 1998.

165. Bourdieu in Grenfell, 2008.

166. Scott, 1998, p. 56.

167. Ontleend aan en vrij naar Dalal, 2012, p. 110-111.

168. Zie ook Reed, 1992, p. 15: *scientifically based social engineering and technical expertise ... become the ... dominant ... ideological legitimation of the industrial society.*

169. Uiteraard zijn er tal van definities van *modernisme*. Ik volg hier de lezing van Toulmin, 1993. Daarbij kies ik voor Toulmins verhaal omdat het naar mijn idee een aantal kerndimensies van – wat volgens hem het Modernisme is – naar voren brengt; kerndimensies die ik ook herken in mijn analyse van het managementverhaal. Ook in het betoog van Toulmin worden weer tal van aannames gemaakt en wordt er in grote stappen door de geschiedenis heen gelopen. Op onderdelen sporen die stappen niet helemaal met de uitgangspunten voor verandering en ontwikkeling, zoals ik die verderop in het boek uit de doeken doe. Mij gaat het bij Toulmins verhaal echter vooral over de parallellen tussen Modernisme (zoals hij dat dus ziet) en de tendenzen die ikzelf in de management- en organisatieliteratuur waarneem. en daarmee dus de gedachtegang dat het conventionele managementdenken volgens mij duidelijk aanwijsbaar geënt is op (c.q. in lijn ligt met) het Modernisme.

170. 1993.

171. Reed, 1997.

172. De *Scala Naturae*, Verhaeghe, 2012, p.51.

173. Shotter, 2002, p. 127-128.

174. Letiche, 1996.

175. Shotter, 2002, p. 013.

176. 1993.

177. Ontleend aan en vrij naar Falal, 2012, p. 103-104.

178. Law, 1994, p. 101.

179. Foucault, 2002.

180. Foucault, 2002.

181. Deetz, 1996.

182. Homan, 2001.

183. Diez, 2002, p. 13.
184. *Symbolic violence*, Law, 1994, p. 100; *Imposed realities*, Searle, 1995, p. 23.
185. Rorty, 1990.
186. Mouzelis, 1995.
187. *Imposed realities*, Searle, 1995.
188. *De Volkskrant*, 5 oktober 2012, p. 5.
189. Shaw in Taptiklis, 2008, p. 189.
190. Shotter, 1996, pp. 157-158.
191. Ontleend aan en vrij naar Law, 1994, ab p. 40 en verder.
192. Berger en Luckmann, 1966.
193. Homan, 2011.
194. Zie ook Elias, 1982, p.21.
195. Bennett, 2010.
196. Brohm, 2005.
197. Vrij n.a.v. Bennett, 2010, p. 79.
198. Bennett, 2010, p. 105.
199. Thomas et.al., 2011, p. 22.
200. 2011.
201. N.a.v. Law, 1994, p. 9 en verder.
202. Vrij naar en ontleend aan Brown en Humphreys, 2003.
203. Dawson, 2003, p. 44.
204. 1669, p. 208.
205. In Streatfield, 2001.
206. Latour, 2007 en Reed, 1997.
207. Hiermee sluit ik me ook aan bij andere symmetriedenkers, zoals Bourdieu (2010 en Grenfell, 2010), Brohm (2005), Elias (1976 en 2000), Groot (2008), Homan (2011), Latour (2007), Law 1994) en Stacey (1995, 2001, 2007). Alvesson en Sveningsson (2008) noemen dit de procesbenadering van organisatieverandering.
208. Elias, 1976.
209. Homan, 2011.
210. Tsoukas, 2009, p.89.
211. Ball, 1999, p. 9-10.
212. Prigogine en Stengers, 1984 en 1996.
213. Lang en Engel, 1961 en Turner en Killian, 1957.
214. Wagenaar, 2007.
215. Zie ook Lissack en Richardson, 2003.
216. Agar, 2013, p. 97.
217. Stacey, 2001.
218. Stacey, 2001, Stacey et.al., 2000.

219. Mills, 1940.
220. Mills, 1940. Zie ook Knorr-Cetina, 1981.
221. Bennett, 2010, pp. 95-97.
222. Bijvoorbeeld Durkheim, Parsons.
223. De zogeheten figuratieve sociologen, zoals Bourdieu (2010) en Elias (2000).
224. 2010.
225. Ontleend aan Knorr-Cetina, 1981.
226. Ford, 1999.
227. Zie ook Law, 1994, p. 108.
228. Ontleend aan Wagenaar, 2007.
229. Zie ook Scott over de verschillen in waarnemen van bestuurders en burgers.
230. Clegg 2002, Scott, 1998.
231. Zie ook Brown en Humphreys, 2003, p. 139.
232. Burke, 2004, p. 51
233. Ontleend aan Knorr-Cetina, 1981.
234. Boje, 1995.
235. Law, 1994, p. 47.
236. Zie ook Scott, 1998, p. 351.
237. Potter, 2012, p. 87.
238. Homan, 2011.
239. 2000.
240. Zie Homan, 2001.
241. Zie ook Giddens' *structuration theory*.
242. Zie ook Hoofdstuk 4 hierover.
243. Mowles, persoonlijke mededeling november 2012.
244. In lijn met Doolin, 2003.
245. Marshak en Grant, 2008. Voor de goede orde wijs ik er op dat ik hier het begrip 'organisatieontwikkeling' op een andere wijze toepas dan zoals gebruikelijk in het vakgebied '*Organizational Development*' ('O.D.').
246. Vgl. Lewin: *unfreeze, change, refreeze*.
247. N.a.v. Shotter, 2002, p. 175.
248. Ford en Ford, 1995 en 1999, Rogers, 2007 en Shaw, 2002.
249. George et.al., 1992.
250. Cross en Parker, 2004.
251. 2001a en 2001b.
252. In hoofdstuk 7 ga ik hier uitgebreid op in.
253. Zie ook Herrero, 2006, pp. 105-106.
254. Guimerà et.al., 2003, Guimerà et. al., 2006, McCallum, et. al. 2005, McCallum et. al., 2007, Trier en Bobrik, 2009 en Zhou et. al., 2010.

255. DiFonzo en Bordia, 2007, p. 176.
256. Milo et. al., 2008.
257. Hill en Dunbar, 2003 en Dunbar, Duncan en Nettle, 1995.
258. Law, 1992 en 1994.
259. Zie de *Urheber* van dit onderscheid Granovetter, 1973 en 1983 en ook Tensaki en Chesmore, 2003.
260. Kumpula et.al., 2008.
261. In hoofdstuk 7 meer hierover.
262. Televisieprogramma van de AVRO: *Hoe heurt het eigenlijk*, <http://avro.nl/hoeurhethet-eigenlijk/>
263. Ontleend aan Shotter, 2005.
264. *Practical consciousness*, Giddens in Heracleous en Barrett, pp. 756-757.
265. Taylor en Robichaud, 2004.
266. Zie Weick, 2000.
267. Uit Shotter, 2002, p. 162 e.v.
268. Berger en Luckmann, 1995, p. 30.
269. Homan, 2011.
270. Zie ook Homan, 2011. De Russische linguïst Mikhail Bakhtin hanteert de term heteroglossia om deze polyvocaliteit aan te duiden.
271. Stacey, 2001.
272. Rawls, 1987, p. 141.
273. Rawls, 1987, p. 142.
274. Berger en Luckmann, 1973, p. 55.
275. Shotter, 2002, verschillende pagina's.
276. Goffman in Mouzelis, 1995.
277. Idem.
278. Garfinkel in Shotter, 2002.
279. Stacey, 2001.
280. Cova en Cova, 2001a en 2001b.
281. Wierdsma, 2005.
282. Wittgenstein, 1992.
283. In Rawls, 1987, p. 136.
284. Treffend genoeg hanteert Wittgenstein (1992) hiervoor dan ook het concept levensvorm (*form of life*).
285. Boland en Tenkasi, 1995, p. 355.
286. Zie bijvoorbeeld ook Potter, 2012.
287. Bragd et.al., 2008, p. 202.
288. Zie bijvoorbeeld Homan, 2011: bijlage I.
289. Dalal, 1998.

290. Bolten en Hellinga, 1983.
291. In het vakjargon heet dit de *anything goes*-hypothese.
292. Kumpula et.al. 2008.
293. Janis in Esser, 1998.
294. Boland en Tenkasi, 1995, p. 352.
295. http://en.wikipedia.org/wiki/Shannon%E2%80%93Weaver_model
296. Zie ook Bragd et.al., 2008, pp. 200-201.
297. Searle, 1995.
298. Shotter, 2002, p. 45.
299. Zie ook Alvesson en Kärreman, 2000, p. 142.
300. Potter, 2012, p. 97.
301. Stacey (et.al.) gebruiken in dit verband de term *social object*: de neiging van mensen om zich in vergelijkbare situaties op een vergelijkbare manier te gedragen.
302. Homan, 2001, noemt dit de 'organisationale zonnwind'.
303. Flyvbjerg, 2001, Tsoukas, 2009.
304. Idem.
305. Chia en Holt, 2009, p. 107.
306. Burkitt, 1999.
307. Toulmin in Shotter, 2002, p. 16.
308. *Subsidiary knowledge*, Polyani in Tsoukas, 2009 en Brohm, 2005.
309. Rawls, 1987, p. 136.
310. Gebaseerd op Winnograd en Flores, 1987, pp. 41 e.v.
311. Maturana en Varela in Winnograd en Flores, 1987.
312. Idem.
313. Deze omschrijving is geënt op de *population ecology*-benadering binnen de organisatiekunde, zie bijvoorbeeld Dooley, 1997, p. 72-74.
314. De term 'et-cetera-principe' is qua betekenis enigszins gerelateerd aan diezelfde term, zoals die gebruikt wordt door Garfinkel in zijn boek *Studies in Ethnomethodology* (Cambridge: Prentice-Hall, 2011). Ook de beroemde kunsthistoricus Ernst Gombrich (auteur van het overbekende *The Story of Art*) gebruikt deze term voor een bepaalde techniek uit de beeldende kunst.
315. Het *game*-stadium van Homan, 2011.
316. 'Free floating conversation', Stacey, e.a. 2000.
317. Rawls, 1987, p. 140.
318. Burke, 2004, p. 48.
319. 'Stuck conversations', Stacey et. al. 2000.
320. Britse tv-serie waar Hyacinth Bucket (uit te spreken als *bouquet*) steeds amechtig probeert hogerop te komen op de sociaal-maatschappelijke ladder.
321. Term van Shotter, 2002.

322. Berger en Luckmann, 1995, p. 10.
323. Zie ook Damasio, 1995, die overtuigend aantoonde hoe lichamelijke emoties, gedachten en reacties eigenlijk zijn.
324. www.kennislink.nl/publicaties/zien-is-voelen en Verhaeghe, 2012, pp. 16-17.
325. Mead, 1967.
326. Shotter, 2002, p. 164.
327. Hermans et.al., 1992 en Hermans, 2001. Dit beeld weerklinkt bijvoorbeeld ook bij Mc-Adam en Paulsen, 1993, en bij Bakardjieva, 2009
328. Zie ook Gergen, 1991, p. 49 (en ook 69 en 71): *populating of the self, reflecting the infusion of partial identities – social ghosts (p. 71) - through social saturation.*
329. Gergen, 1991, p. 72.
330. Zomer, 2009.
331. Bakardjieva, 2009, p. 93.
332. Gergen, 1991, p. 44.
333. Ik baseer me hierbij op Jaynes, die zich op zijn beurt weer heeft gebaseerd op James, in Hermans et.al., 1992, p. 26. Deze gedachten zijn vervolgens weer bekend geworden door de colleges en publicaties van Mead, 1967.
334. Overigens realiseer ik me ten volle dat dit model een sterk Westers cultureel gekleurd model is, dat bovendien een reflectie is van een bepaalde tijdsgeest. Zie ook in dit verband Gergen 1991, p. 7-8.
335. Argyris, 1991.
336. www.rtl.nl/reality/beautyendenerd/home.
337. Doug Griffin, persoonlijke mededeling.
338. Mead, 1967.
339. Lacan in Verhaeghe, 2012, p. 174.
340. Bakardjieva, 2009, p. 93.
341. Zie wat dit betreft het baanbrekende werk van Watzlawick et.al. over schizofrenie.
342. Doige, 2008 en Verhaegen, 2012.
343. Bakardjieva, 2009, p. 92.
344. Zie hoofdstuk 3.
345. Zie in dit verband bijvoorbeeld ook Uzzi en Spiro, 2005, p. 451-462.
346. Zie Herrero, 2006, p. 243.
347. Bettencourt et.al., 2009.
348. Hierover later meer.
349. Vgl. het voorbeeld van de filevorming uit hoofdstuk 3.
350. Smith, 2001, p.1.
351. Herrero, 2006.
352. Herrero, 2006, p. 252.
353. Centola en Macy, 2007.

354. Ball, 2004.
355. Choi en Kim, 2001 en Wang en Chen, 2002.
356. McAdam, en Paulsen, 1993 en Hedström et.al., 2000.
357. Bettencourt, 2006, p. 513.
358. *Behavioral contagation*, Polansky et.al., 1950.
359. *Emotional contagation*, Hatfield et.al., 1994.
360. DiFonzo en Bordia, 2001, Zanette, 2001 en Michelson en Suchitra Mouly, 2002.
361. Goldenbrug et.al., 2001.
362. Grabowski en Kosinski, 2004, Huffnagel et.al., 2004, Saramäki en Kaski, 2005 en Sayers en Angulo, 2005.
363. Dit wordt empirisch bevestigd in het onderzoek van Post, 2012, p. 39.
364. Ook dit wordt empirisch bevestigd in het onderzoek van Post, 2012, p. 43
365. Bijvoorbeeld Bettencourt et.al. 2008 en 2009.
366. Kiss et.al., 2010 en Lambiotte en Panzarasa, 2009.
367. Kiss et.al., 2010, p. 10.
368. Homan, 2011.
369. SNA Social network analysis.
370. Frank en Yasumoto, 1998, p. 677; Uzi Spiro, 2005, p. 494, Palla et.al, 2005 en Freeman, 1992. Wel is in dit verband aangetoond (Freeman, 1992) dat petrischaaltjes vrijwel nooit volledig afgesloten cellen zijn. In veel gevallen bestaan er toch altijd wel enkele relaties met andere petrischaaltjes.
371. 1973 en 1983.
372. 1992.
373. Zie 'ideeënsex' Homan, 2011.
374. Frank en Yasumoto, 1998 en Kadushin, 1995.
375. Frank en Yasumoto, 1998, p. 643.
376. Palla et.al., 2007, p. 665 en Palla et.al., 2005, p. 1.
377. 'Multiple embedding', McAdam et.al., 1993.
378. Uzzi en Spiro, 2005 en Uzzi et.al., 2007.
379. Uzzi en Spiro, 2005, p. 493.
380. Uzzi en Spiro, 2005.
381. Hedström et.al. 2000.
382. Senge, persoonlijke mededeling, 1998.
383. Csermely, 2009.
384. Gladwell, 2001.
385. Rogers, 2004.
386. Zhao, 1998.
387. Centola en Macy, 2007.
388. Kärreman en Alvesson, 2009.

389. Zie ook Krackhardt, 1997.
390. Centola en Macy, 2007.
391. Centola en Macy, 2007.
392. Homan, 2011.
393. Zie ook Latané 1981 en 1996 en Latané en Bourgeois, 2001 met hun zogeheten *Social Impact Theory* (S.I.T.).
394. McAdam en Paulsen, 1993.
395. McAdam en Paulsen, 1993. Maar natuurlijk ook de bekende 70% van Beer en Nohria en Boonstra.
396. Beck, 1997 en Bakardijeva, 2009.
397. Bakardijeva, 2009.
398. Baym et.al., 2004. Dit is een onderzoek onder studenten, dus mogelijk beperkt generaliseerbaar.
399. Skypen is in dit onderzoek – 2004 – nog niet meegenomen.
400. Maar let wel: ik kan me hierbij maar op een enkele publicatie baseren.
401. Dawkins, 1999.
402. Czarniawska en Sevón, 1996: *travelling of ideas*.
403. DiFonzo en Bordia, 2007, p. 134-136.
404. In Bettencourt et.al. 2009.
405. De ‘verbinders’, Gladwell, 2001.
406. Kuhn in Bettencourt et.al., 2009.
407. Zie ook Van Oss en Van ’t Hek, 2008.
408. Diez, 1977, p. 10.
409. Gergen, 1991, p. 8 e.v.
410. Paul de Blot, Nijenrode, persoonlijke mededeling 2010.
411. Gergen 1991, p. 11 e.v.
412. *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*. Dit is een handleiding waar criteria in staan om een diagnose te kunnen stellen voor geestelijke gezondheidsproblemen.
413. Alvesson, 1996, p. 140, Alvesson en Kärreman, 2000, Bragd e.a., 2008, Doolin, 2003, Grant en Marshak, 2011, Hardy en Phillips, 2004, Heracleous en Barrett, 2001, Mumby, 2004 en Taylor en Robichaud, 2004.
414. Zie in dit verband ook hoofdstuk 4.
415. Giesen, P., ‘De walvishype’ *de Volkskrant*, maandag 17 december, p. 3.
416. Ook wel vertoog of taalspel.
417. Enkele van de bekende metaforen van Morgan, 2006.
418. Taylor en Robichaud, 2004.
419. Zie Hardy en Phillips, 2004, p. 309.
420. Ontleend aan Law, 1994, p. 142.
421. In de theorievorming over discours is dit de zogeheten functionele school: Bragd e.a.,

- 2008, Doolin, 2003, Alvesson en Kärreman, 2000, Heracleous en Barrett, 2001, Potter, 2012, p. 4 en 91.
422. Vrij naar Shotter, 2002, p. 26. Clegg, 2002, p. 204 geeft dit als volgt weer: *Enrolling others to one's conceptions*.
423. Ontleend aan Deuten en Rip, 2000.
424. Zie ook Weick, 2000 met zijn concept *enactment*.
425. *Enabling constraints*, Stacey 2001 en 2007. Hardy en Phillips, 2004, p. 305: *discourse creates conditions for possibility and impossibility*.
426. Zie ook Mumby, 2004, pp. 243-244.
427. Hiermee illustreer ik het zogeheten kritische perspectief (en ook *Critical Discourse Analysis*, CDA) binnen de theorievorming over discours. Zie verder: Alvesson, 1996, Doolin, 2003, Hardy en Phillips, 2004 en Mumby 1987 en 2001.
428. Ontleend aan Dunford en Jones, 2000.
429. Alvesson, 1996.
430. Zie ook Mumby, 1987
431. Hardy en Phillips, 2004, p. 31.
432. Zie bijv. Beech, 2000.
433. 2011.
434. Ontleend aan en vrij naar Doolin, 2003.
435. In de discoursstheorie staat dit voor de zogeheten dialectische of dialogische benadering. Zie het artikel van Doolin, 2003. Maar ook het onderzoek van Heracleous en Barret dat ik hierna bespreek.
436. Zie ook Taylor en Robichaud, 2004, p. 398 die erop wijzen dat een bepaald discours altijd bij een bepaalde groep leeft.
437. Zie ook Diez, 1977, die een fascinerend overzicht geeft over al de sterk uiteenlopende betekenisgevingen (-wolken) met betrekking tot de Europese Unie. Hij hanteert in dit verband de term *discursive formations* (p. 13).
438. 2011. Een ander voorbeeld van dominante en subpublieke discourses is te vinden in Kärreman en Alvesson, 2009. Dit betreft een onderzoek naar een organisatieadviesbureau waarbij enerzijds sprake is van een discours dat gaat over 'keihard werken', 'alles opzij zetten voor de baas' en anderzijds een discours over 'heb ik dan wel zo'n goed leven als ik dag en nacht moet werken?' en 'is de balans werk-privé niet heel erg scheef?'
439. Zie Mumby, 2004.
440. Zie ook de zogeheten sociale vergelijkingstheorie van Rijsman, 2008.
441. Naar het fascinerende onderzoek met dezelfde titel van Elias, 2005. Hierover meer in hoofdstuk 8.
442. *Symbolic violence*, Bourdieu, 2010 en Bourdieu in Grenfell, 2010.
443. Homan, 2011.
444. Joep Schrijvers, persoonlijke mededeling, noemt dit 'spreken in braaf taal'.

445. Zie Scott, 1990 en Smith, 1998.
446. Zie ook Ewick en Silbey, 1995.
447. Homan, 2011.
448. Scott, 1990, p. 14-15, noemt dit *hidden transcripts*.
449. Ontleend aan en vrij naar Heracleous en Barrett, 2001.
450. Thomas et.al, 2011, p. 22.
451. Homan, 2011.
452. Ontleend aan Law, 1994, pp. 122 e.v.
453. Zie opnieuw Rijsman, 2008.
454. Giddens in Knights en Willmott, 1992, p. 767.
455. Vrij naar een citaat van Polanyi in Brohm, 2005, p. 18.
456. Zie het bovenstaande citaat van Polanyi.
457. Law, 1994.
458. Mumby, 2004, pp. 237-238.
459. Potter, 2012.
460. Vrij naar Mumby, 2004.
461. Grant en Marshak, 2011, p. 227.
462. Shotter, 1993.
463. Hardy en Phillips, 2004.
464. Diez, 1977
465. Grant en Marshak, 2011.
466. Deetz, 1996.
467. Diez, 1977, p.30.
468. Stacey, 2000.
469. Zie ook Kärreman en Alvesson, 2009.
470. Zie bijvoorbeeld Bragd et.al., 2008.
471. Grant en Marshak, 2011, p. 207.
472. Zie Abrahamson, 1996, Abrahamson en Fairchild, 1999 en Doolin, 2003, p. 761.
473. Hardy en Phillips, 2004, p. 306. Dit concept *stickyness* wordt ook toegepast in de theorievorming over ideeënvirussen bij sociale media, zie Godin, 2000.
474. Mumby, 2004, p. 242.
475. Taylor en Robichaud, 2004.
476. Potter, 2012.
477. Hardy en Phillips, 2004.
478. Vrij naar Alvesson, 1996, p. 130. Thomas et.al., 2011, p. 24 gebruiken in dit verband de term *common sensibility*.
479. Grant en Marshak, 2011, p. 211, Thomas et.al., 2011, p. 23.
480. Reed, 1997, p. 28.

481. Zie Grant en Marshak, 2011, pp. 212-214, voor een bespreking van verschillende discursieve niveaus.
482. Grant en Marshak, 2011, p. 207-208. Zie ook Thomas et.al., 2011.
483. Hermans, e.a. 1992 en Hermans 2001.
484. Mumby, 1987, p. 118.
485. *Presentation of self*, Goffman, 1987.
486. Latour, 2007 en Mumby, 2004, p.242-243.
487. Zie bijvoorbeeld Bragd et.al., 2008, p. 206. Zij noemen dit *discursive communities*. Hun onderzoek gaat over de interactie van een groep Zweedse en Deense managers. Ondanks de relatief grote taal- en cultuurverschillen kan men het toch goed met elkaar vinden omdat deze mensen een onderdeel uitmaken van de discursieve community van blanke managers.
488. Grant en Marshak, 2011, 217. Ook deze auteurs wijzen op de mogelijkheid dat sommige discoursen heel lokaal en klein kunnen leven, terwijl andere discoursen breed in de organisatie worden aangehangen.
489. Hardy en Phillips, 2004.
490. Clegg, 2002, p. 180 en 204-205 en Potter, 2012, p. 91.
491. Berger en Luckmann, 1995, p. 14 en p. 15.
492. Hardy en Phillips, 2004 en Clegg, 2002, p. 154. Berger en Luckmann, 1995, p. 13 hierover: *Typification, classification, patterns of experience and schemes for action are elements of subjective stores of knowledge that are largely taken over from the social stock of knowledge.*
493. Laclau in Clegg, 2002, p. 178.
494. Een manier waarop dit mogelijk is, is omdat het individu vaak onderdeel uitmaakt van meerdere conversationele binnenwerelden (community's, petrischaaltjes, *multiple embeddedness*, McAdam en Paulsen, 1993, p.642) waarbij hij dus allerlei redeneringen, argumentaties, ideeën, beelden en metaforen op kan pikken.
495. Zie ook Bragd, et.al., 2008.
496. Berger en Luckmann, 1995, p. 24.
497. Homan, 2011.
498. Zie ook Homan, 2001 hierover en Homan, 2012b.
499. Thomas et.al., 2011, p. 22.
500. Bennett, 2010, p. 13.
501. Stacey, 2007.
502. Latour, 2007.
503. Ontleend aan en vrij naar Wagenaar, 2007.
504. Ook uit Wagenaar 2007.
505. Dit zien wij keer op keer bij ons onderzoek met de ChangeMirror. Zie verder ook Kilduff en Tsai, 2003 en Cross en Parker, 2004.
506. Csermely, 2009.
507. Winnograd en Flores, 1987.

508. Zie in dit verband de classic van Wasserman en Faust, 2006. Enkele voorbeelden van dit type onderzoek zijn aan de orde gekomen in hoofdstuk 4 (petrischaaltjes) en 4 (eilandhoppen).
509. Powell et.al., 2005.
510. Powell et.al., 2005, p. 1138.
511. Zie bijvoorbeeld: Guimerà et.al. 2003 en 2006, Kossinets en Watts, 2006, McCallum et.al. 2005 en 2007, Trier en Bobrik, 2009 en Zhou et.al., 2010.
512. Voorbeelden van dit type Axelrod-gebaseerd (zie bijlage 5) simulatieonderzoek zijn: Castellano, Marsili et.al., 2000, Castellano, Vilone et.al., 2003, Centola et.al., 2007, González-Avella et.al., 2006, Klemm et.al. 2003a en 2003b, Ludwig en Abell, 2007, Zanette, 2001.
513. Borgatti en Foster, 2003, p. 992.
514. Zie Albert László Barbarási (2002), Watts (2011) en verder: Erdos (1960), Milgram (1967) en Strogatz (2001).
515. Csermely, 2009, p. 199.
516. Zie bijvoorbeeld Karen Stephenson, www.drkaren.us/index.htm.
517. Dodds et.al. 2003 en Csermely 2009, p. 210 e.v.
518. Csermely, 2009, p. 311.
519. Zie bijvoorbeeld Tenkasi en Chesmore, 2003, Cross et. al, 2002 en Garcia, 2007.
520. Borgatti en Foster, 2003.
521. *Aboutness*-denken, zie hoofdstuk 2 en Shotter, 2005 en 2006.
522. Ontleend aan Stacey, 2007, pp. 294-295.
523. Dreyfus en Rainbow in Sadan, 2002, p. 59
524. Vrij naar Stacey, 2007, pp. 294-295, die Elias citeert.
525. http://nl.wikipedia.org/wiki/Slangen_en_ladders en Earls, 2009, p. 182.
526. Zie ook de overeenstemmingsexperimenten van Asch: http://nl.wikipedia.org/wiki/Overeenstemmingsexperimenten_van_Asch.
527. Reed, 1997, p. 35 en Wang en Chen, 2003, p. 7.
528. Ball, 2004, p. 274.
529. Vrij naar Stacey, 2007, p. 295 die opnieuw Elias citeert.
530. N.a.v. Hatfield et.al., 1994.
531. Cesemerly, 2009, p. xv en Derényi et.al., 2003, p. 1-2, en Watts, 2004, p. 165.
532. Ontleend aan en vrij naar Milgram, 1967, p. 61.
533. Milgram, 1967.
534. Granovetter, 1973 en 1983.
535. Zie het 'schaakbord-netwerk' van Axelrod, Bijlage 3.
536. Derényi et.al., 2003.
537. 1998. Zie ook Newman, 2001.
538. Amaral et.al., 2000.
539. Albert et.al., 2000.
540. Uzzi en Spiro, 2005, pp. 484 en 485.

541. Granovetter, 1973 en 1983 zou dan zeggen dat er te veel *strong links* aanwezig zijn waardoor vernieuwing en ontwikkeling niet meer mogelijk zijn.
542. McPherson et.al., 2001, Palla, 2007, p. 665.
543. Centola et.al., 2007, p. 909.
544. Zie ook Milo et.al., 2002.
545. Zhou et.al., 2010. Zie ook McPherson en Ranger-Moore, 1991 voor een vergelijkbare redeneerwijze.
546. Palla, et.al. 2007, p. 665.
547. McPherson et.al., 2001.
548. Ludwig en Abell, 2007.
549. Dit heeft men onderzocht met behulp van Axelrod-achtige simulaties, zie bijlage 3
550. Matteüs 25 vers 29. De Bijbel, Uitgave Querido en Uitgeverij Jongbloed, 2004, p. 1940.
551. Zie bijv. Ludwig en Abell, 2007.
552. Csermely, 2009, p. 18.
553. Csermely, 2009, p. 241.
554. ChangeMirror-onderzoek.
555. Fowler, 2008, Kossinets en Watts, 2006, en McPherson et.al. 2001, pp. 431-434. In het jargon heet dit ook wel de *law of propinquity* (nabijheid): mensen die fysiek dichterbij elkaar zijn hebben een grotere kans dat ze met elkaar interageren en daardoor een lokale relatie met elkaar ontwikkelen (McGrath en Krackhardt, 2003, p. 326).
556. Zhou et.al., 2005.
557. Dunbar et.al. 1995 en Hill et.al., 2003.
558. Ontleend aan Ball, 1999, p. 137. Uiteraard wil ik hiermee niet zeggen dat sociale netwerken hetzelfde zijn als bacterienetwerken. Ik wil alleen demonstreren welke effecten de verhouding tussen de tegenwerkende krachten en activeringsenergie heeft op de vorming van netwerken. Een interessant detail is trouwens dat de individuele stipjes in dit schema geen individuele bacteriën zijn, maar groepjes bacteriën die dezelfde kant op bewegen. *Walkers* worden dit soort groepjes genoemd.
559. González-Avella et.al. 2006, p. 8.
560. Voter-modellen, Castellano et.al., 2003 en 2008 ; synchronisatiemodellen, Wang en Chen, 2002 en Hong en Choi, 2001; Ising-modellen, Ball, 2004, p. 111 en 267 en bijvoorbeeld ook op de zeer realistische en elegante *sugarscape*-landschappen van Epstein en Axtell, 1996. Diverse auteurs hebben met verschillende netwerktopografieën gewerkt, zoals Cetola et.al. 2007 en Zanette, 2001.
561. Vrij naar Castellano et.al., 2008.
562. Tot vergelijkbare onderzoeksbevindingen komen Kumpula et.al., 2008, p. 2.
563. Zie bijvoorbeeld Castellano et.al., 2008, Lang en Engel-Lang, 1961 pp. 425-433 en Turner en Killian, 1967, p. 165-166.
564. Zie ook Shibanai et.al., 2001.

565. Bijvoorbeeld Klemm,et.al., 2003a.
566. Csermely, 2009, p. 73.
567. Zie ook Derényi et.al., 2003.
568. Csermely, 2009, p. 81 en Derényi, et.al., 2003.
569. Elias, 2005.
570. Fowler, 2008.
571. Opnieuw Elias, 2005.
572. Shotter, 2005 en 2006.
573. Fowler, 2008 en McGrath en Krackhardt, 2003, p. 334.
574. 1998.
575. Zie ook Ibarra en Andrews (1993) die een vergelijkbare onderzoeksoptiek hebben genomen, maar vooral kijken naar de wijze waarop wij onze werkomgeving en -omstandigheden waarnemen.
576. Knights en Willmott, 1992.
577. Mumby, 2001, p. 598.
578. 1963.
579. Bourdieu, 2001, noemt dit *misrecognitions*. Zie ook Homan, 2012a, p. 206.
580. Marshak en Grant, 2008, p. 17.
581. Zie ook Kärreman en Alvesson, 2009, p. 1118 e.v.
582. Deze redeneerwijze is ontleend aan Morgan, 2006, hoofdstuk 6.
583. De theoretische uitgangspunten voor deze redeneerwijze zijn onder andere geformuleerd door Hickson et.al., 1971.
584. Pfeffer, 1992, p. 30.
585. Groot, 2013, persoonlijke mededeling.
586. Lukes, 1974 en Homan, 2012d.
587. Dit gedeelte is deels gebaseerd op Homan, 2012d.
588. En dan vooral in de vs.
589. Morgan, 1996, p. 171 voor een overzicht van de bekendste machtsbronnen.
590. Mumby, 2001, p. 588.
591. Sadan, 2002, p. 42.
592. Zie 'Project two' vanaf p. 52.
593. Reed, 1992, p. 27.
594. Clegg, 2002.
595. Verhaeghe, 2012.
596. Lukes, 1974.
597. Fleming en Spicer, 2003.
598. Gaventa en Cornwall, 2001.
599. Kärreman en Alvesson, 2009.
600. Gaventa, 1982.

- 601. 2005.
- 602. Sadan, 2002, p. 45.
- 603. Gaventa, 1982.
- 604. Fleming en Spicer, 2003.
- 605. Gaventa, 1982.
- 606. Bourdieu, 2010 en Grenfell, 2008.
- 607. Mumby, 2001.
- 608. Bourdieu 2010.
- 609. Kärreman en Alvesson, 2009.
- 610. *Echo the voices of the powerfull*, Gaventa en Cornwall, 2001, p. 75-76.
- 611. Foucault in Kärreman en Alvesson, 2009, p. 1119.
- 612. Zie ook Gaventa en Cornwall, 2001, p. 76 e.v. en Paulo Freire in Mies (1973) met zijn *conscientisation*-visie op opleiding.
- 613. Mies, 1973.
- 614. Van Lukes, 1974, dus.
- 615. Ik baseer me hier vooral op Scott, 1990.
- 616. Zie Homan, 2011.
- 617. Schrijvers, 2002.
- 618. Scott, 1990, p. 30 e.v.
- 619. Scott, 1990, p. 1 e.v.
- 620. Zie opnieuw Homan, 2011.
- 621. Scott, 1990, p. 29.
- 622. Homan, 2011, bijlage 1.
- 623. Scott, 1990, p. 74.
- 624. Zie het onderzoek van Börner, 2012.
- 625. Rosabeth Kanter, in Sturdy, 2003.
- 626. Bij dit gedeelte baseer ik me op Foucault, 1976 en 2002; McHoul en Grace 1993; Taylor, 2011; Clegg, 2002; Flyvbjerg 1998 en 2001, Reed, 1997; Sadan, 2002 en Stacey, e.a. 2000 en 2001.
- 627. Sadan, 2002, p. 63.
- 628. Stacey, 2001.
- 629. Clegg, 2002, p. 157.
- 630. Ontleend aan Knights en Willmott, 1992 en Homan, 2012c.
- 631. Zie Elias, 2005.
- 632. Beck, 1997.
- 633. Deetz, 1996, p. 191-192.
- 634. Deetz, 1996, p. 191-192.
- 635. Flyvbjerg, 2001, p. 121.
- 636. Ook essentialistische uitgangspunten.
- 637. Beck, 1997, p. 54-55.

638. Foucault, 1976.
639. Jordan en Mitterhofer, 2012, p. 247 e.v.
640. Bougon, 1992. Een andere term die hier toepasbaar is, is *collective symbols* en ook de term discours komt hier dichtbij.
641. Bourdieu, 2010 en Grenfell, 2010.
642. Verhaeghe, 2012.
643. Wierdsma, 2005.
644. Smith, 2004.
645. Smith, 2004.
646. Styhre, 2002.
647. Vrij naar Smith, 2004.
648. Vrij naar Plowman et.al., 2007.
649. Houchin en MacLean, 2005.
650. Chiles et.al., 2004.
651. McMillan en Carlisle, 2007.
652. Van de Ven et.al., 2008, p. 59.
653. Met dank aan Theo Dijt.
654. Benford en Snow, 2000, p. 632-633.
655. Ontleend aan Starbuck, 1983.
656. Krackhardt, 1997, p. 198; Ball, 2004.
657. Vogel, 2005, p. 534.
658. Lang en Engel-Lang, 1961, p. 12: *collective currents*.
659. Zie Van de Ven et.al. (2008, p. 90), die innovatieprocessen typeren als dissipatieve structuren, en bijlage 8.
660. Van de Ven et.al., 2008, p. 8.
661. Strang en Soule, 1998, p. 285, Van de Ven et.al., 2008, p. 8 en Gould, 1991.
662. Blumer, 1971, p. 305, noemt dit toepasselijk *subterranean adjustments* waarbij de implementatie van een veranderplan in de praktijk heel anders gaat dan oorspronkelijk de bedoeling is.
663. Burke, 2004, p. 51.
664. Krackhardt, 1997; Strang en Soule, 1998.
665. Strang en Soule, 1998, p. 285.
666. Turner en Killian, 1957, p. 170.
667. Hargrave en Van de Ven, 2006, p. 864.
668. Fitzgerald et.al., 2002, p. 1441.
669. Benford en Snow, 2000, p. 613.
670. Strang en Soule, 1998, p. 277.
671. Engeström, 2000, p. 308.
672. Zie Dawkins, 1999.

673. Zie Smith, 2002.
674. En Hargrave en Van de Ven, 2006, p. 870: *battles over meaning*.
675. Blumer, 1971, p. 304.
676. Hargrave en Van de Ven, 2006, p. 877.
677. Koopmans, 1993, p. 637, Van de Ven et.al., 2008, p. 21-22.
678. Hargrave en Van de Ven, 2006, p. 875 e.v.
679. Vrij naar Hargrave en Van de Ven, 2006, p. 873.
680. Hargrave en Van de Ven, 2006, p. 874.
681. Van de Ven et.al., 2008, p. 27-28. De kans dat mensen elkaar treffen neemt af bij sterk gedifferentieerde en functioneel gescheiden organisaties. De mogelijkheid om structurele grenzen te overschrijden (c.q. permeabele afdelings- en hiërarchische grenzen) is positief gerelateerd aan de innovativiteit van organisaties.
682. *Focal event* Homan, 2011, Bijlage 1. Zie ook Beck, 1997, met het concept triggers.
683. Campbell, 2002, p. 20.
684. Andrews en Biggs, 2006, pp. 756-757, Krackhardt, 1997, p. 185 en McGrath en Krackhardt, 2003, p. 324.
685. Van de Ven, et.al., 2008, p. 127.
686. Hargrave en Van de Ven, 2006, p. 873.
687. Krackhardt, 1997.
688. `Van de Ven et.al. 2008, p. 37 resp. 64.
689. Koopmans, 1993, p. 641 e.v.
690. Koopmans, 1993, p. 644.
691. Turner, R. H. en Killian, 1957, p. 111.
692. Jasper, 2004, p. 6.
693. Chwe, 1999, p. 129.
694. Ball, 2004, p. 269 e.v.
695. Zie ook Andrews en Biggs, 2006, p. 765-766.
696. Homan, 2006.
697. Hargrave en Van de Ven 2006, p. 876.
698. Vrij naar Van de ven et.al., 2008, p. 58. Zie ook Blumer, 1971, p. 298: *Social problems are fundamentally products of a process of collective definition instead of existing independently as a set of objective social arrangements*.
699. Zie ook Benford en Snow, 2000, p. 614 en 625.
700. Vrij naar Van de Ven et.al., 2008, p. 84.
701. Blackler et.al, 2000, p. 283 en Boland en Tenkasi, 1995, p. 355 e.v.
702. Benford en Snow, 2000, p. 615.
703. Hargrave en Van de Ven, 2006, p. 870 en Benford en Snow, 2000, p. 613.
704. Blumer, 1971, p. 302-303.
705. Stacey, 2001 en Stacey et. al., 2000.

706. Benford en Snow, 2000, p. 623 gebruiken in dit verband het begrippenpaar *frame articulation* en *frame amplification*.
707. Jasper, 2004, Benford en Snow, 2000, p. 619: Hoe zorg ik voor resonantie?
708. Benford en Snow, 2000, p. 623.
709. Lang en Engel-Lang, 1961, p. 251.
710. Hargrave en Van de Ven, 2006, p. 870.
711. Benford en Snow, 2000, p. 629.
712. Van de Ven et.al., 2008, pp. 24 en 54-55.
713. 1959 en 1979.
714. Emotionele identificatie, Vogel, 2005, p. 538 en Mead, 1967, *taking the attitude of the other*.
715. Fligstein, 1997.
716. Blumer, 1971, p. 302.
717. Van de Ven et.al., 2008, p. 24.
718. Zie ook Alvesson en Sveningsson, 2008, bijvoorbeeld p. 138.
719. Koopmans, 1993, p. 642.
720. Zie ook Fitzgerald et.al., 2002, p. 1439.
721. Zie Mead, 1967 en Shotter, 2002. Zie ook het voorbeeld van Kuhns theorie over wetenschapsrevoluties aan het eind van hoofdstuk 5.
722. Benford en Snow, 2000, p. 615-617.
723. Campbell, 2002, p. 12 en Hargrave en Van de Ven, 2006, p. 870.
724. Benford en Snow, 2000, p. 616.
725. Van de Ven et.al., 2008, p. 55.
726. Van de Ven et.al., 2008, p. 92.
727. Zie ook Andrews en Biggs, 2006, p. 765.
728. Fligstein, 1997, p. 398. Vergelijk *enabling constraints* van Stacey et.al.
729. Van de Ven, et.al., 2008, p. 30.
730. Van de Ven, 2008, p. 43.
731. Zie Glasl, in Bomers en Peterson 1982, pp. 119-140.
732. Zie ook Benford en Snow, 2000, p. 631: *the existence and openness is subject to debate and interpretation ...*
733. Fitzgerald et.al., 2002.
734. Turner en Killian, 1957, p. 51.
735. Berger en Luckmann, 1995, p. 17.
736. McAdam en Paulsen, 1993. Zie ook hoofdstuk 5, het gedeelte over spannende besmettingen.
737. Zie ook Chwe, 1999.
738. Beck, 1997.
739. Campbell, 2002, p. 9.

740. Zie bijvoorbeeld het uitgebreide empirische onderzoek van Van de Ven et.al., 2008, p. 4 en 23.
741. In Gunderson en Holling, 2002, p. 121.
742. Walker en Salt, 2006, p. 29.
743. Zie ook Peters en Pouw, 2005.
744. Henson, 2006.
745. Vrij naar aanleiding van Ball, 2005, pp. 38 e.v.
746. Holling, 2001, p. 394.
747. DiFonzo en Bordia, 2007.
748. Lang en Engel-Lang, 1961, pp. 257 e.v.
749. *Consensual validation*.
750. Uit en vrij naar Turner en Killian, 1957.
751. Shotter, 2002, p. 162.
752. Zie Stacey 2007.
753. Griffin en Stacey, 2005, p. 10.
754. Goldstein et.al., 2010, p. 29.
755. Of als een zogeheten ‘*cult value*’, Griffin, 2002, pp. 115-119.
756. Tsoukas en Chia, 2002, p. 570.
757. Zie Homan, 2012a.
758. Griffin, 2002, p. 195: *appointed leadership*.
759. Knights en Willmott, 1992.
760. ‘Episteme’ volgens Flyvbjerg 2001 pp. 55-57 en *propositional knowledge*, Tsoukas, 2009, p. 70-74.
761. Zie hoofdstuk 4.
762. Goldstein et.al., 2010, p. 13 e.v.
763. Griffin en Stacey, 2005, p. 10.
764. Griffin en Stacey, 2005, p. 6.
765. Elias, 2005.
766. Larsen, 2006, p. 46-69 en Griffin en Stacey, 2005, p. 12.
767. Winnograd en Flores, 1987, p. 20 e.v.
768. Zie de voorbeelden uit hoofdstuk 9.
769. Griffin en Stacey, 2005, p. 11.
770. Weick en Quinn, 1999.
771. Goldstein, et.al., 2010, p. 4.
772. Zie ook hoofdstuk 8 en dan het voorbeeld van Piet, Kees, Mario en Annemiek over werkstelligd leiderschap (*accomplished leadership*).
773. Burke, 2004, p. 48.
774. Ontleend aan Cova en Cova, 2001.
775. Ogbonna en Harris, 1998.

776. Toulmin, 1993, p. 269.
777. Letiche in Linstead et.al., 1996, p. 208.
778. Vrij naar Knights en Willmott, 1992, p. 764.
779. Stacey, 2005, p. 12.
780. Mintzberg, 1971.
781. Zie ook Rogers, 2007, p. 52-56.
782. Winnograd en Flores, 1987, p. 143-144.
783. Winnograd en Flores, 1987, p. 151.
784. Streatfield, 2001, pp. 123-124.
785. *Public transcripts* versus *hidden transcripts*, zie hoofdstuk 8.
786. Zie ook Semler, 2012 en Kuiken, 2010.
787. Zie ook Lissack en Richardson, 2003, p. 85.
788. De Geus, 1988.
789. Lissack en Richardson, 2003, p. 89. Zie ook het tweede gezicht van de macht, hoofdstuk 8.
790. Dawson, 2003, p. 160.
791. Lissack en Richardson, 2003, p. 89.
792. Potter, 2012 en Gowler en Legge in Lindstead et.al. 1996, p. 35.
793. Golding in Lindstead et.al., 1996, p. 81-82.
794. Gowler en Legge in Lindstead et.al., 1996, p. 43.
795. Potter, 2012, p. 107.
796. Griffin en Stacey, 2005, p. 11.
797. Parafrazerend op Swieringa en Jansen, 2005.
798. *Daisy world*, Gaia-principe.
799. N.a.v. MacIntosh en MacLean, 1999.
800. Verf, 1982.
801. Yanov en Willmott, 2001.